

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 65/2015-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 3. marca 2015 predbežne prerokoval sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátskou kanceláriou Aequitas s. r. o., Dolná 19, Banská Bystrica, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Jaroslav Lovašš, vo veci namietaného porušenia jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 149/2013 z 26. júna 2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDAKOVANÉ] o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 30. októbra 2013 doručená sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej

republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2 Cdo 149/2013 z 26. júna 2013 (ďalej aj „napadnuté uznesenie“).

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že Okresný súd Žiar nad Hronom (ďalej len „okresný súd“) vo veci vedenej pod sp. zn. 9 C 15/2011 o zaplatenie 232 357,40 eur a o nariadenie predbežného opatrenia medzi sťažovateľkou v právnom postavení odporcu a navrhovateľom [REDAKOVANÉ] (ďalej len „navrhovateľ“) uznesením č. k. 9 C 158/2011-141 z 3. januára 2012 zamietol návrh navrhovateľa na nariadenie predbežného opatrenia spočívajúcom v uložení povinnosti nenakladať s tam označenými nehnuteľnosťami. Proti uvedenému rozhodnutiu podal navrhovateľ odvolanie, o ktorom rozhodol Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) tak, že uznesením č. k. 14 Co/65/2012-211 z 27. septembra 2012 (ďalej len „uznesenie krajského súdu z 27. septembra 2012“) zmenil uznesenie okresného súdu a uložil sťažovateľke povinnosť nenakladať s tam uvedenými nehnuteľnosťami.

Proti tomuto uzneseniu krajského súdu podala sťažovateľka dovolanie, ktoré najvyšší súd napadnutým uznesením odmietol.

Sťažovateľka je toho názoru, že „v súvislosti s konaním a rozhodnutím Krajského súdu Banská Bystrica ako aj Najvyššieho súdu SR bol porušený článok 46 ods. 1 Ústavy SR, ktorý každému umožňuje domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde“.

Uvedené odôvodňuje takto: «O odvolaní navrhovateľa vo veci rozhodoval senát Krajského súdu Banská Bystrica, ktorému predsedal [REDAKOVANÉ], ktorý uznesením, zmenil rozhodnutie prvostupňového súdu tak, že žalovanej uložil povinnosť nenakladať s nehnuteľnosťami zapísanými na [REDAKOVANÉ] pre k. ú. [REDAKOVANÉ].

Podľa nášho názoru existujú závažné pochybnosti o nezáujatosti sudcu [REDACTED]

(ďalej len „Sudca“), ktorý vo veci rozhodoval.»

Konkrétne sťažovateľka uvádza, že je účastníčkou viacerých súdnych konaní, v ktorých mal vo veci rozhodovať krajský súd. Poukazuje na to, že pri zisťovaní subjektívneho hľadiska sudcu [REDACTED] (ďalej len „sudca“) bol tento v právnej veci sťažovateľky v právnom postavení žalobkyne:

- *«proti žalovanému [REDACTED] a spol. o zaplatenie 33.1901 EUR vedenej na Okresnom súde Trenčín pod sp. zn. 16C/34/2010 vylúčený z prejednávania a rozhodovania tejto veci. Vo vyjadrení sudcov Krajského súdu v Banskej Bystrici uviedol „navrhovateľka je sudkyňou krajského súdu, prichádzame do styku v rámci kolegiálnych vzťahov, cítim sa zaujatú, lebo by nebolo vhodné, aby o predmete sporu, u ktorom je účastníčkou z uvedených dôvodov rozhodoval Krajský súd Banská Bystrica.“ Sudca tiež vo vyjadrení sudcov Krajského súdu v Banskej Bystrici uviedol „Zotrvávam na mojom predchádzajúcom vyjadrení, že navrhovateľka je mojou dlhoročnou kolegyňou na KS v B. Bystrici, mám k nej priateľskú vzťah, v dôsledku ktorého by som vec nemohol objektívne posúdiť.“,*

- *„proti žalovanému Markíza Slovakia spol. s r. o. na ochranu osobnosti a náhradu nemajetkovej ujmy vedenej na Okresnom súde Prievidza pod sp. zn. 12 C/176/2009 (toho času na Krajskom súde Trenčín sp. zn. 19Co/244/2012) vylúčený z prejednávania a rozhodovania tejto veci z dôvodu, že sa cítil byť zaujatý v konaní, v ktorom je [REDACTED] účastníčkou.»*

Taktiež vo veci *„žalobcu DREVOKOV s. r. o. proti sťažovateľke [REDACTED] [REDACTED] v právnom postavení žalovanej v 1. rade [REDACTED] o zaplatenie sumy 18.603,44 EUR s príslušenstvom vedenej na Okresnom súde Žiar nad Hronom pod sp. zn. 7C/271/2006 (toho času na Krajskom súde Trenčín sp. zn. 4Co/72/2012) vylúčený z prejednávania a rozhodovania tejto veci z dôvodu, že sa cítil byť zaujatý v konaní, v ktorom je [REDACTED] účastníčkou“.* Sťažovateľka poukazuje na to, že v tejto právnej veci ústavný súd vydal nález sp. zn. III. ÚS 36/2011 z 10. mája 2011,

v ktorom zaviazal najvyšší súd opätovne rozhodnúť o zaujatosti, resp. nezaujatosti sudcov krajského súdu. V dôsledku uvedeného nálezu najvyšší súd vylúčil z konania všetkých sudcov krajského súdu a vec bola na pojednávanie a rozhodovanie prikázaná Krajskému súdu v Trenčíne. Sťažovateľka je preto toho názoru, že *„je vylúčené, aby sudcovia KS BB naďalej boli oprávnení rozhodovať vo veciach, v ktorých je účastníčkou konania sťažovateľka a to z dôvodu ich pomeru a vzťahu k sťažovateľke“*.

Ďalej sťažovateľka poukazuje na to, že v právnej veci navrhovateľa proti sťažovateľke vedenej na okresnom súde pod sp. zn. 9 C 15/2011 o nariadení predbežného opatrenia rozhodol podľa jej názoru vo veci sudca, ktorý *„sám dobrovoľne a vedome uviedol, že má so sťažovateľkou priateľský vzťah. Je prirodzené, že počas výkonu funkcie sudcu si sudcovia KS BB v rámci pracovného kolektívu vytvoria k svojmu kolegovi určitý vzťah, či už pozitívny alebo negatívny. V súvislosti so Sudcom, ktorý rozhodnutím o nariadení predbežného opatrenia obmedzil svoju priateľku [REDAKOVANÉ] v nakladaní s jej majetkom sa možno dôvodne domnievať, že Sudca mohol konať pod tlakom toho, že sám seba označil za zaujatého vo vzťahu k sťažovateľke. Z dôvodu, aby nebol označený za sudcu, ktorý by rozhodol v prospech sťažovateľky, svojej priateľky, rozhodol v jej neprospech a to napriek tomu, že objektívne nezisťoval stav veci. Sudca mohol a mal skúmať pomery sťažovateľky. Keby tak reálne urobil, zistil by, že finančné prostriedky, ktoré sťažovateľka získala z predaja bytu, použila na vyplatenie svojich veriteľov a zvyšnú (väčšiu) časť vložila na terminovaný účet. Z uvedeného konania sťažovateľky je tak zrejmé, že nemala a ani nemá záujem na poškodzovaní veriteľov a žalobca nemal dôvod žiadať, aby bolo zriadené predbežné opatrenie. Sudca si však podľa nášho názoru nedal tú námahu zisťovať objektívny stav veci a z obavy, aby nebol označený za zaujatého, zrejme rozhodoval pod tlakom, stresom, bez objektívneho zisťovania stavu veci a poškodil sťažovateľku.“*

S ohľadom na uvedené preto podľa názoru sťažovateľky *„existujú dôvodné pochybnosti o tom, či Sudca bol schopný objektívne vec posúdiť. Nestrannosť z hľadiska správania sudcu je potrebné posudzovať zo subjektívneho ako aj objektívneho hľadiska. O nedostatku subjektívnej nezaujatosti svedčia samotné vyššie uvedené vyhlásenia Sudcu.*

Objektívna nestrannosť sa naproti tomu neposudzuje podľa subjektívneho stanoviska sudcu, ale podľa objektívnych symptómov. Sudca môže subjektívne rozhodovať absolútne nestranne, ale napriek tomu jeho nestrannosť môže byť vystavená oprávneným pochybnostiam so zreteľom na jeho štatút, či funkcie, ktoré vo veci vykonával. Nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť v očiach strán. Vzhľadom na doterajšie vyhlásenia Sudcu vo vyššie uvedených veciach a z dôvodov, pre ktoré sa sám Sudca cíti byť zaujatý, sťažovateľka dôvodne pochybuje o tom, či Sudca mohol objektívne posúdiť právnu vec, v ktorej je účastníčkou. Sudca sa celkom trikrát označil za zaujatého v sporoch týkajúcich sa sťažovateľky.“. Z uvedeného je preto pre sťažovateľku zrejmé, že boli splnené podmienky ustanovené v § 14 ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OSP“), a síce že vo veci rozhodoval sudca, ktorý by mal byť vylúčený z konania, pretože so zreteľom na pomer k účastníkom možno mať pochybnosti o jeho nezaujatosti.

Sťažovateľka ďalej cituje z nálezu ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 36/2011 z 10. mája 2011, že „nestrannosť sudcu podľa článku 6 Dohovoru sa definuje ako absencia predsudku alebo nezaujatosti“. Na základe uvedeného je preto sťažovateľke zrejmé, že „Sudca v danej veci rozhodoval ako sudca vylúčený vzhľadom k tomu, že existencia určitého druhu predsudku či už v pozitívnom alebo v negatívnom zmysle voči sťažovateľke je preukázateľne dokázaná o. i. v samotnom vyjadrení Sudcu... Pokiaľ sa sám sudca označí za zaujatého vo vzťahu k účastníkovi konania v iných prebiehajúcich konaniach a v týchto konaniach je vylúčený z konania a rozhodovania vo veci z dôvodu jeho pomeru k účastníkovi konania, je neprípustné, aby bolo zaručené dodržanie uvedeného ústavného práva.“.

V závere sťažnosti sťažovateľka poukazuje na to, že argumentácia najvyššieho súdu postavená na tom, že „ak rámec týchto vzťahov neprekročí hranicu profesionálnosti a kolegiálnosti, a takéto prekročenie sudcovia uvedení vo výroku 2. rozhodnutia (vrátane [REDAKČIA]) vo svojich vyjadreniach netvrdili, nemožno mať bez ďalšieho pochybnosti o nezaujatosti týchto sudcov“ nezaručuje nestrannosť Sudcu. Sám sudca vo svojom vyjadrení v konaní o zaplatenie 33.1901 EUR proti žalovanému [REDAKČIA]

██████████ a spol. uviedol, že má priateľský vzťah k sťažovateľke. Toto vyhlásenie Sudcu potvrdzuje, že vzájomný vzťah medzi sťažovateľkou a Sudcom prerástol cez rýdzo profesionálny záujem rámec výkonu funkcie sudcu a nadobudol charakter bližšieho osobného vzťahu. Uvedený priateľský vzťah je okolnosťou vzbudzujúcou opodstatnené pochybnosti o nezaujatosti, čo zakladá dôvod pre vylúčenie Sudcu z pojednávania a rozhodovania veci.“.

Na základe uvedeného je sťažovateľka toho názoru, že postupom krajského súdu, keď vo veci rozhodoval zaujatý sudca, ako aj postupom najvyššieho súdu, ktorý zamietol dovolanie sťažovateľky, bolo porušené právo sťažovateľky domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde.

Na základe uvedeného sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd prijal jej sťažnosť na ďalšie konanie a nálezom takto rozhodol:

„Základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd bolo uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. 2Cdo 149/2013 zo dňa 26. 06. 2013 porušené.

Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. 2Cdo 149/2013 zo dňa 26. 06. 2013 a vracia vec Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.

Najvyšší súd SR je povinný do jedného mesiaca od doručenia nálezu zaplatiť na účet právneho zástupcu žalobcu náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 331,12 EUR“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Predmetom sťažnosti je sťažovateľkou namietané porušenie jej základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ktorým najvyšší súd odmietol dovolanie sťažovateľke proti uzneseniu krajského súdu z 27. septembra 2012, ktorým bolo zmenené uznesenie okresného súdu sp. zn. 9 C 158/2011 z 3. januára 2012 a uložil sťažovateľke povinnosť, aby nenakladala s nehnuteľnosťami tam uvedenými až do právoplatného skončenia veci.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru. Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (obdobne napr. II. ÚS 71/97, IV. ÚS 195/07, III. ÚS 24/2010).

O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 382/06).

Podstatou námietok sťažovateľky je jej nesúhlas s právnym názorom najvyššieho súdu vysloveným v napadnutom uznesení, ktorým najvyšší súd odmietol dovolanie sťažovateľky proti zmeňujúcemu uzneseniu krajského súdu ako procesne neprípustné, pretože nezistil vady konania opodstatňujúce prípustnosť dovolania podľa § 237 OSP. Podľa sťažovateľky právny záver najvyššieho súdu vyslovený v napadnutom uznesení je v rozpore so zisteným skutkovým stavom a je výsledkom príliš formalistického výkladu príslušných ustanovení aplikovaných právnych predpisov, v dôsledku čoho je napadnuté uznesenie arbitrárne.

Ústavný súd vo vzťahu k argumentácii uplatnenej sťažovateľkou v sťažnosti považuje za potrebné poznamenať, že táto je porovnateľná s argumentáciou uvedenou v jej dovolaní. Najvyšší súd sa s dovolacou argumentáciou sťažovateľky zaoberal v dovolacom konaní, pričom v napadnutom uznesení formuloval záver, podľa ktorého dovolanie sťažovateľky smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému tento mimoriadny opravný prostriedok nie je prípustný, a preto ho odmietol.

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu (napr. I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97, II. ÚS 81/00) všeobecný súd nemôže porušiť základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ak koná vo veci v súlade s procesnoprávnymi predpismi upravujúcimi postupy v občianskoprávnom konaní. Takýmto predpisom je zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov.

Právo na súdnu ochranu sa v občianskoprávnom konaní účinne zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom vrátane dovolacích konaní. V dovolacom konaní procesné podmienky upravujú § 236 a nasl. OSP. Podmienky prípustnosti dovolania smerujúceho proti rozsudku odvolacieho súdu sú upravené v § 238 OSP. V rámci všeobecnej úpravy prípustnosti dovolania proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu sa v § 237 OSP výslovne uvádza, že dovolanie je prípustné len z dôvodov uvedených v § 237 písm. a) až písm. g) OSP. Dovolanie je

prípustné aj proti uzneseniu odvolacieho súdu v prípadoch uvedených v § 239 ods. 1 a 2 OSP.

Vychádzajúc zo svojej doterajšej judikatúry, ústavný súd považuje za potrebné uviesť, že otázka posúdenia, či sú splnené podmienky na uskutočnenie dovolacieho konania, patrí zásadne do výlučnej právomoci dovolacieho súdu, t. j. najvyššieho súdu, a nie do právomoci ústavného súdu. Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy (čl. 124 a čl. 142 ods. 1) vyplýva, že ústavný súd nie je alternatívou ani mimoriadnou opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov, sústavu ktorých završuje najvyšší súd (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Zo subsidiárnej štruktúry systému ochrany ústavnosti ďalej vyplýva, že práve všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie práv a slobôd vyplývajúcich z ústavy alebo dohovoru (I. ÚS 4/00), preto právomoc ústavného súdu pri ochrane práva každého účastníka konania nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. II. ÚS 13/01), alebo všeobecné súdy neposkytnú ochranu označeným základným právam sťažovateľa v súlade s ústavnoprocenými princípmi, ktoré upravujú výkon ich právomoci.

Ústavný súd v tomto konaní preto skúmal, či napadnuté uznesenie najvyššieho súdu je z ústavného hľadiska udržateľné a akceptovateľné. Najvyšší súd v odôvodnení napadnutého uznesenia okrem iného uviedol, že najskôr skúmal to, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré možno napadnúť dovolaním (§ 236 a nasl. OSP) a bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 OSP) dospel k záveru, že dovolanie smeruje proti rozhodnutiu, voči ktorému takýto opravný prostriedok nie je prípustný.

Ďalej najvyšší súd uviedol, že podľa „§ 236 ods. 1 O. s. p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Pokiaľ dovolanie smeruje proti uzneseniu odvolacieho súdu, je tento opravný prostriedok prípustný, ak je ním napadnuté zmeňujúce uznesenie odvolacieho súdu (§ 239

ods. 1 písm. a/ O. s. p.), alebo ak odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločenstiev na zaujatie stanoviska (§ 239 ods. 1 písm. b/ veta prvá O. s. p.). Podľa § 239 ods. 2 O. s. p. je dovolanie prípustné tiež proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak a/ odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b/ ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, c/ ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky.

Podľa doslovného znenia § 239 ods. 3 O. s. p. však ustanovenia odsekov 1 a 2 neplatia, ak ide o uznesenie o príslušnosti, predbežnom opatrení, poriadkovej pokute, znalečnom, tlmočnom, o odmietnutí návrhu na zabezpečenie predmetu dôkazu vo veciach týkajúcich sa práva duševného vlastníctva a o trovách konania, ako aj o tých uzneseniach vo veciach upravených Zákonom o rodine, v ktorých sa vo veci samej rozhoduje uznesením.

Nakoľko je v prejednávanej veci dovolaním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu o predbežnom opatrení, ktoré vykazuje znaky jedného z tých rozhodnutí, ktoré sú taxatívne vymenované v ustanovení § 239 ods. 3 O. s. p. ako rozhodnutia, kde dovolanie nie je prípustné, je nepochybné, že prípustnosť dovolania žalovanej z ustanovenia § 239 O. s. p. nemožno vyvodiť.“.

Ďalej sa najvyšší súd s prihliadnutím na § 242 ods. 1 druhú vetu OSP (ktorý ukladá dovolaciemu súdu povinnosť prihliadnúť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 OSP, či už to účastník namieta, alebo nie) neobmedzil len na skúmanie prípustnosti dovolania smerujúceho proti uzneseniu podľa § 239 OSP, ale zaoberal sa aj otázkou, či dovolanie nie je prípustné podľa § 237 OSP. Uvedené zákonné ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (rozsudku alebo uzneseniu), ak konanie, v ktorom bolo vydané, je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a) až g) tohto ustanovenia (ide tu o nedostatok právomoci súdu, spôsobilosti účastníka, riadneho zastúpenia procesné nespôsobilého účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie

konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom). Existencia niektorej z uvedených vád však dovolacím súdom nebola v konaní zistená.

So zreteľom na sťažovateľkou namietaný dôvod prípustnosti dovolania sa najvyšší súd osobitne zamerlal na otázku opodstatnenosti tvrdenia, že v prejednávanej veci rozhodoval na odvolacom súde vylúčený sudca [§ 237 písm. g) OSP] a citujúc ustanovenia § 14 ods. 1, § 15 ods. 1 a § 15a ods. 1 OSP uviedol:

„... účelom citovaného ustanovenia § 14 ods. 1 O. s. p. je prispieť k nestrannému prejednaniu veci, k nezaujatému prístupu súdu k účastníkom alebo k ich zástupcom a tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania. Uvedenému cieľu zodpovedá aj právna úprava skutočností, ktorá je z hľadiska vylúčenia sudcu považovaná za právne relevantnú. Je ňou existencia určitého právne významného vzťahu sudcu a to: 1/ k veci, v rámci ktorého vzťahu by mal sudca svoj konkrétny záujem na určitom spôsobe skončenia konania a rozhodnutia vo veci, 2/ k účastníkom konania, ktorý by bol založený na príbuzenskom alebo rýdzo osobnom (pozitívnom či negatívnom) pomere k nim, alebo 3/ k zástupcom účastníkov konania (ktorý by bol založený na pomere vykazujúcim znaky vzťahu uvedeného pod 2/). O tom, či je sudca vylúčený, rozhodne nadriadený súd v senáte, ak bolo rozhodnuté, že sudca je vylúčený, predseda súdu určí namiesto neho iného sudcu, alebo prikáže vec inému senátu (§ 16 ods. 1, 2 O. s. p.).

V preskúmvanej veci dovolateľka tvrdila, že existujú závažné pochybnosti o nezaujatosti sudcu [REDAKOVANÉ], ktorý vo veci rozhodoval, keď [REDAKOVANÉ] bol v iných právnych veciach, ktoré vedie žalovaná, alebo sú vedené proti nej (konkretizovala tri veci), bol vylúčený z prejednávania a rozhodovania týchto vecí. Poukázala na to, že vec prejednávajúci sudca [REDAKOVANÉ] sám dobrovoľne uviedol, že má so žalovanou priateľský vzťah.“

Ďalej najvyšší súd vo svojom rozhodnutí poukázal na iné svoje uznesenie, a to č. k. 1 Nc 59/2010-52 z 21. októbra 2010, z ktorého bolo zrejmé, že sudcovia krajského súdu, medzi ktorými bol uvedený aj sudca, neboli «vylúčení z prejednávania a rozhodovania

predmetnej veci. V tomto rozhodnutí dovolací súd posudzoval vzťah [REDAKOVANÉ] k žalovanej a uzavrel, že v písomnom vyjadrení neuviedol žiadne také skutočnosti, z ktorých by bolo možné vyvodiť pochybnosť o jeho nestrannosti. V odôvodnení tohto rozhodnutia najvyšší súd pripomenul, „že samotný vzťah medzi sudcami navzájom je založený na profesionalite. Chýba tu preto objektívny základ pre konštatovanie zaujatosti. Pokiaľ by totiž z takéhoto základu bol vyvodzovaný opačný záver, teda pochybnosti o tom, či takíto sudcovia (poznajúci žalovanú z pracoviska, kde pracovne spolu prichádzajú do styku) budú schopní nezaujato a spravodlivo rozhodovať, znamenalo by to vlastne, že výlučne pracovný a kolegiálny vzťah medzi sudcami a inými úradnými osobami (obdobne tiež medzi sudcami navzájom a medzi sudcami a zamestnancami súdu) prezumuje vo všeobecnosti porušovanie sudcovských povinností a zásad sudcovskej etiky. Ak rámec týchto vzťahov neprekročí hranicu profesionálnosti a kolegiálnosti, a takéto prekročenie sudcovia uvedení vo výroku 2. tohto rozhodnutia (vrátane [REDAKOVANÉ]) vo svojich vyjadreniach netvrdili, nemožno mať bez ďalšieho pochybnosti o nezaujatosti týchto sudcov. Až v prípade, že by uvedený vzájomný vzťah prerástol cez rýdzo profesionálny rámec výkonu funkcie sudcu a nadobudol charakter bližšieho osobného vzťahu, pôjde totiž o okolnosť vzbudzujúcu opodstatnené pochybnosti o nezaujatosti a vtedy by išlo o dôvod pre vylúčenie sudcu z prejednávania a rozhodovania veci. Vzťahy medzi sudcami navzájom alebo medzi sudcami a zamestnancami súdu, ktoré však bežný, pracovný a kolegiálny rámec neprekračujú (t. j., ak tieto vzťahy spočívajú iba na tom, že sa sudcovia navzájom osobne poznajú, pretože prichádzajú spolu pracovne do styku), nemajú samé osebe povahu dôvodov vylučujúcich sudcu z prejednávania a rozhodovania vecí týkajúcej sa takejto osoby, v danom prípade žalovanej, ktorá je sudkyňa Krajského súdu v Banskej Bystrici. Teda iba tá skutočnosť, že určitá vec sa týka sudkyne Krajského súdu v Banskej Bystrici, ku ktorej majú spomenutí sudcovia (vrátane [REDAKOVANÉ]) len profesionálny pracovný vzťah, resp. kolegiálny vzťah, nemôže založiť pomer predpokladaný ustanovením § 14 ods. 1 O. s. p.“».

Sťažovateľka v podanom dovolaní podľa názoru najvyššieho súdu „netvrdí nové skutočnosti vzťahu sudcu k účastníkom konania, ktoré by znamenali zmenu pomerov v čase, oproti rozhodnutiu dovolacieho súdu z 21. októbra 2010, poukazuje iba na iné právne veci,

kde je účastníčkou konania, v ktorých bol [REDAKOVANÉ] vylúčený z prejednávania a rozhodovania“.

Keďže sudca vo svojom vyjadrení nepotvrdil existenciu právne relevantného vzťahu vylučujúceho sudcu z prejednávania a rozhodovania veci a ani zo spisu a ani z tvrdení dovolateľky nevyplývali žiadne nové skutočnosti, ktoré by spochybňovali jeho nezaujatosť, dovolací súd bol toho názoru, že *„predmetné konanie nie je postihnuté vadou konania v zmysle ustanovenia § 237 písm. g/ O. s. p.“*.

Vzhľadom na uvedené preto najvyšší súd zhrnul, že v danom prípade prípustnosť dovolania sťažovateľky nemožno vyvodiť ani z § 239 OSP, ani § 237 OSP.

Keďže v danom prípade dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu nie je podľa § 239 OSP prípustné a vady uvedené v § 237 OSP neboli zistené, najvyšší súd dovolanie sťažovateľky ako neprípustné podľa § 243b ods. 5 OSP v spojení s § 218 ods. 1 písm. c) OSP odmietol. S poukazom na právnu úpravu dovolacieho konania sa nezaoberal napadnutým rozhodnutím odvolacieho súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti.

Ústavný súd zastáva názor, že citovanú argumentáciu najvyššieho súdu možno považovať za dostatočnú a presvedčivú. Nemožno teda dospieť k záveru, podľa ktorého by rozhodnutie o odmietnutí dovolaní sťažovateľky proti napadnutému uzneseniu krajského súdu malo byť arbitrárne či zjavne neodôvodnené. Na uvedenom závere nič nemení okolnosť, že sťažovateľka je iného názoru. Jej odlišný právny názor totiž nemôže sám osebe bez ďalšieho zakladať porušenie práv podľa označených článkov ústavy a dohovoru.

Na posúdenie ústavnosti vo vzťahu k odôvodneniu napadnutého uznesenia najvyššieho súdu považoval ústavný súd za kľúčové zistenie, či spôsob, ktorým najvyšší súd zdôvodnil svoje rozhodnutie, je ústavne konformný. Ústavný súd preto zisťoval, či spôsob výkladu príslušných zákonných ustanovení, ktorým najvyšší súd odôvodnil svoje rozhodnutie, vzhľadom na zistený skutkový stav nie je svojvoľný (arbitráry) alebo ústavne

neudržateľný pre zjavné pochybenia alebo omyly v posudzovaní obsahu aplikovanej právnej úpravy.

Najvyšší súd uviedol, že o podaných dovolaniach možno konať iba v prípade splnenia zákonom ustanovených podmienok požadovaných na takéto konanie. Skúmal teda, či tieto podmienky sú splnené. Zistil pritom, že prípustnosť dovolania sťažovateľky nemožno vyvodiť z § 239 OSP.

Následne najvyšší súd s prihliadnutím na § 242 ods. 1 OSP skúmal existenciu niektorej z procesných väd podľa § 237 OSP. V prvom rade konštatoval, že existenciu žiadnej z uvedených procesných väd nezistil, pričom sa zamerail hlavne sťažovateľkou označený dôvod prípustnosti dovolania podľa písmena g) tohto zákonného ustanovenia.

Ústavný súd na základe uvedeného konštatuje, že postup najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu v napadnutom konaní a jeho napadnuté uznesenie, ktorým odmietol dovolanie sťažovateľky proti uzneseniu krajského súdu z 12. septembra 2012, nemá znaky arbitrárnosti, t. j. svojvôle, je v súlade s procesnoprávnymi predpismi (napr. § 239 a § 237 OSP), s tým, že najvyšší súd ako dovolací súd svoje závery primerane odôvodnil. V tejto súvislosti ústavný súd opäť poukazuje na svoju judikatúru, v ktorej konštatoval, že postup súdneho orgánu, ktorý koná v súlade s procesnoprávnymi a hmotnoprávnymi predpismi konania v občianskoprávnej alebo trestnoprávnej veci, nemožno považovať za porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy alebo práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97). Ústavný súd nezistil žiadne skutočnosti, ktoré by naznačovali možnosť porušenia základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy alebo práva sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s právnym názorom najvyššieho súdu ako dovolacieho súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len

v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Podľa názoru ústavného súdu predmetný právny výklad príslušných ustanovení OSP – predovšetkým § 239 a § 237 OSP najvyšším súdom ako dovolacím súdom takéto nedostatky nevykazuje.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd dospel k záveru, že medzi napadnutým uznesením najvyššieho súdu a základným právom sťažovateľky podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právom podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je taká príčinná súvislosť, ktorá by signalizovala možnosť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie vysloviť porušenie ňou označených práv. Na základe uvedeného ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosť odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

Pretože sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľky v tejto veci stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. marca 2015